

nico osnovati. Kranjski posestnik Avsek v Krškem je cesarju poslal 300 velikanskih rakov, ki so res prišli na cesarsko mizo. Velika navdušenost bila je po vseh deželah cesarstva. Koroški konservativci so po baronu Reyerju cesarju poklonili adresu, podpisano od 30.000 kmetov. Vsa večja mesta po cesarstvu, tudi Sarajevo in Mostar, bila so razsvitljena! Cesar so se pa temu nasproti pokazali neznanu velikodušni. Siromakom dunajskim so takoj dali razdeliti 10.000 fl. Za vseučiliščne dijake so ustanovili 40 zlatih štipendij, ki znaša vsaka na leto 300 fl. v zlatu, res cesarski dar! Od teh pridejo 3 na graško in 3 na zagrebsko vseučilišče! Dalje so pomilostili 599 kaznovancev; vsi so milost sprejeli, le dr. Miletič, od Magjarov na 5 let po krivici zaprti srbski rodoljub, njo je odbil, ker neče tako priznati pravičnosti magjarske sodnije! Naposled so še za hčeri in sirote vojaških oficirjev podarili cesar 300.000 fl. Cesarjevič Rudolf pa je 20 otročičem, ki so bili v dunajskih najdenišnicah letos 24. aprila rojeni, podelil vsakemu 1 delež Rudolfove ustanovniške loterije, kojih vsaka utegne potegniti najmanj po 50 fl., v najsrečnejšem slučaju pa 20.000 fl. Obhod dunajskih obrtnikov, dijakov, in umetnikov bil je v nedeljo 27. aprila in se je sijajno obnesel, neizmerno veliko ljudi ga je gledat privrelo, stal je svojih 460.000 fl. Jednakega proslavljanja je težko doživel kateri izmed sedaj živih vladarjev. — Cesarjevič Rudolf je nad Gradeo, Ljubljano odpotoval na Španjsko. — Največjo odliko za vojaške zasluge, namreč red in zlati križec Marije Terezije, prejeli so generali Filipovič, Szapary, Jovanovič in obrst Pittel, slavni vodja koroškega regimenta šte. 37. baron Maročič. Na Tirolskem delajo šance okoli Rive zavolj Garibaldincev, ki hočejo južno Tirolsko priklopiti Italiji. Moravski nadskof Fürstenberg in magjarski Haynald postala sta kardinala rimske cerkve. Voda okoli Szegedina zopet narašča in bojijo se zopetne nešreče. Tudi Sava je na Hrvatskem in Slavon-skem poplavlila široka polja.

Vnanje države. Grof Andrassy se je baje s sultanom tako pogodil, da temu ostane pod vrhovnej lašti Bosna in Hercegovina, vendar zapovedavati v njima nima nič; dalje, da smejo avstrijski vojaki s turškimi vred zasesti 15. maja Novo-Varoš, Bjelopolje, Senićo, Novipazar in Mitrovico. Tako hoče Andrassy med Srbijo in Črnogoro prodreti vsaj do Albanije, po kateri Italijani začenjajo grabiti. Na poti v Solun utegnemo srečati Garibaldince. Vsaj čudno je, kake spletkarije dela stari Garibaldi sedaj v Rimu z italijanskim kraljem albanskimi velikaši, nemškim princem Karlom in ruskim politikarjem Hamburgerjem! Ni torej neverjetno, kar novine pravijo, da je naš minister uže prisiljen bil vprašati, kaj tako rogovilstvo pomeni? V Rumelijo gre Aleko-paša za sultanovega namestnika, Bolgari pa so si izvolili po 500letnem prenehanju zopet bolgarskega kneza, to pa 23letnega princa Aleksandra Battenberga. On sam je

pruski oficir, jegov oče avstrijski general Aleksander princ Hessenski, ruska carinja pa tetica. Srbi so roparske Arnaute pri Samakovi grozno natepli in pobili in tirjajo od sultana trdnejše meje zoper ovo nemirno ljudstvo! Ruski car in carinja sta zapustila Petrovgrad in se preselila v Livadijo v Krimskem polotoku ob Črnem morju. — Nemški državni zbor začel je razgovarjati se o Bismarkovih nasvetih zastran colnine, ki bi se imela tako povzvišati, da bo s tujim blagom skoro nemogoče v Nemčijo tržiti. Na Francoskem bo sedanji predsednik republike brzčas skoro moral umakniti se Gambetti in ta utegne v 3 letih pričeti maščevalno vojsko zoper Nemčijo; do tiste dobe ima Francoska 1,300.000 izurjenih vojakov. Angleška kraljica je prišla iz Italije nazaj v London. Angleškim konservativnim ministrom močno nagajajo liberalci, ki jim očitajo zapravljenost, ker so pričeli nepotrebno vojsko z Afganistanom in v Afriki, kar mnogo stane, lani blizu 180 milijonov! To je se vé hudo tem bolj ker so Angleži vrh tega še povsod dobili pošteno po hrbtu!

Za poduk in kratek čas.

Iz Gradea do Sarajeva.

(Dogodki iz življenja vojaškega duhovnika v bosenski vojski l. 1878.)

XIX. Dne 22. avg. jela je ravno juternazora žareti, ko sem skoz tihe Žepčke ulice k poslednjemu počitku sprevaljal vojaka od polka „Hartung“, namreč Franceta Strnada, Lipničana. Bil je zadnji sprevod, kterega sem se v Žepčah udeležil. Vselej mi je bilo nekako tesno pri sreč, ali daues posebno, ker sem znal, kako rad bi še bil videl ranjki svoje domače, kako vroče je želel, da bi umrl le pri svojih, da bi ga krila le domača zemlja. Bog hotel, da počiva reveža truplo sladko in mirno, če tudi v tujej zemlji! Opoludne bili smo uprav odobedovali, ko nam dojde telegrafično povelje, da moramo v trenutku odlaziti in kolikor moči svoje potovanje pospeševati. Eden pododdelek naj ostane v Kiseljaku, a drugi naj ravnim potom maršira v Sarajevo! Veselo gibanje je nastalo med častniki in prostaki. Bili smo uže siti, do grla siti taborskega življenja. Ako dosežemo svoje odločeno mesto, bilo je upati, da pridemo vsaj pod streho na prave klopi, k poštenej mizi, na primer-no postelji, in tako ne bode treba dalje iskati svojega ležišča na mokrej zemlji in rogljatem kamenju pod vozom, ali na grčastih deskah in na gnjilem senu na vozu. Nijeden ukaz nij uam bil menda tako všeč od denešnjega. Kakor bi mignil, bilo je vse v red pospravljeno: naloženi vozovi, konji pripreženi, vojaki orožjem prepasani in v vrste razdeljeni, častniki na svojih sedežih. Ob treh smo odpotovali, pevaje in ukajè, proti Vranduku. S potoma se je povrnila nekdanja veselost in navdušenost, ki ste nas bile za-

pustile v Žepcah, kder smo bili, da tako rečem, živi mrtveci. Vozili smo se vedno med visokimi tu in tam prav strmimi gorami in hribi po ozkih soteskah. Poveljnik, dobrosrčni major Theuerkauf je hotel, da bi še tega večera dosegli tvrđjavo Vranduk; zato smo hiteli, kolikor se je dalo. Ali pozno v noč — ura je šla na deset — primorani smo bili vsled črne, goste teme in vsled upehane konj, ustaviti svojo pot. Prenočili smo v samotnej, belim peskom nasutej dolinici tik deroče hladne Bosne. Noč je bila nenavadno mrzla. Vojaki so se večji del pri širokih kuriščih grelji, le semrtje je kateri sedeč položil utrujeno glavo na kolena in pri ognju zadremal. Jaz sem drevenel na vozu, a sem se kmalu naveličal težavnega kručanja. Mrzilo me je po celem životu, da sem moral iz voza k bližnjemu ognjišču, pri katerem so se obračali tudi drugi tovarši, da si zagrejejo sedaj hrbet sedaj trebuh. Dne 23. avg. je še slabo danilo, ko smo se uže odpravili dalje, požirajše samo le teše sline in srkajše vlažno gosto meglo. Črez dve dobri uri neprestanega, naglega hoda mimo Top-sičpolja in Orahovice dospeli smo v sotesko Vranduk. Na desnej in levej strani štrlijo velikanske sive, plešaste skale v gosto, dimasto meglovje, katero se vlačí ondi semo tamo. V podnožju buči črez rtasto, ogromno pečevje hudourná Bosna ter se zaganja ob skalovito obal, da se jek daleko na okrog razlega in da pene v kristalnih živih barvah na vse kraje prše. Med gromečim potokom in nedohodnim gorovjem zvija se ozka cesta, kakor kača belouška med kamenjem. Kdor vidi tukajšnji svet, zadobi še le pravi pojem o soteski. Tukaj ni zavetja, ni rešitve, ni izhoda, kogar napadne dušmanin. Cesta prihaja vedno bolj strma in tesna, čim bolj se bliža Vranduku. Morali smo vsi iz vozov stopiti, a še prazne je težavno vlekla po četvorica konj navkreber. Šlo je kvišku, kakor po strehi. Da si pogledal tje doli v Bosno, skoro se ti je zmotilo v glavi, da bi strmoglavil v strašni prepad, v katerem so ležali ostanki poginjenih mrh, potrpanih vozov, razsutih sodov, raztrganih žakljev in sam ne vem, česa vsega. Živina in ljudje, vse je bilo upehano in zasopibano, ko smo prikobacali vrh strme višine, na katero je pozidana ali boljše prilepljena črna tvrđjava: Vranduk. To ime razni razno tolmačijo. Nekteri mislijo, da pomenja: vranje gnezdo — Rabennest. Ali v starih listinah najdeš pisano: Vratnik, in Vranduk je po tem takem slavjansko ime s turško končnico „uk“, ki se rada priveša krajnim imenom p. Latinluk, kraj, kder bivajo latini ali katoličani, čibukluk, polica, na katero se shranjujejo čibuki itd. V nek. narodnej bosanskej pesmi svetuje oče svojemu sinu, ki se podaja v svate, da si poišče nevesto, naj zjaši on in jegovi spremljevalci konje, kedar dojdejo do hriba Vranduka: Pred tabom jo Vratnika planina — Tri je sahta (ure) sine! uzberdita. — Kad pod Vratnik unidješ planinu, — Dobre vaše odjašite konje. — Pieše hajte, vod' te uz planinu! —

Zidana je bila tvrđjava, da brani in zapira sovražniku pot iz Posavine v notranjo Bosno; zato se je imenovala Vratnik (vrata, Thalsperre). Po miru Budimskem leta 1503. bila je tu meja med avstrijskimi in turškimi deželami. Mnogo preglavic so uzočili te bosanske „Termopile“ uže vitežkemu princu Eugeniju Savojskemu l. 1697; a naposled se mu je vendar obneslo, da je upepelil z bombami drzoviti gradič. Brez dvombe bila bi ta okolica nam hudo osodepolna in pogubljava, da bi bili turški vstaši imeli boljših vodjev. Tu so pokazali, da nimajo bistroumnih, spretnih oficirjev. Prežali so na sovražnika le ob cesti, češ: skozi to sotesko mora priti: a prišel vendar ni. Da bi kdo po grebenu ali ob rebrih Vranduk obdajajočih hribov blizu priplazil, to kratkovidnim in nepremišljenim turčinom še sanjalo nij. S tem pa so si usekali debelo zausnico po celem licu, da se njim je pred očmi posvetilo. Spreletita njih strah in trepet, ko se zabliska iznad visočin v solnénem svitu nebrojno število ostrih bajonetov štajerskih polkov Hartung in Belgier, ki sta po dolgem trudapolnem, pretežavnem maršu obkolila ponosno tvrđjavo. Nijeden vstaških mohamedanov nij mislil više na boj; vsakteri je pobral svoja šila in kopita in je skrbel, da zgine spred oči nepremagljivej vojski. Vranduk pa je bil v naših pestéh brez vsakega krviprelivanja, kar se je marsikterim nepričakovano, neverjetno dozdevalo. Vsaj mi je kat. župnik v turškem Brodu, vsaj so mi drugi vrli poznatelj bosanskih krajev prorokovali, da nam bode pri Vranduku Bosna tekla rudeča, ter nam po svojem teku kazala pot, po katerem še zamoremo srečno pete odnesti. Kaj dobro, da so proroki nesreče postali laži proroki!

(Dalje prih.)

Smešničar 18. Gosp. kaplan vprašajo učenca: povej mi, Jožek, koliko časa so ostali naši prvi starši v paradizu? Jožek odgovori: dokler niso jabelke dozorele!

Blaž Tominc.

Razne stvari.

(Od sv. Petra pod sv. gorami) se nam piše, da so ondi cesarjevo srebrno poroko slavili z godbo, kresi, zvonenjem, streljanjem in službo božjo pri natlačenej cerkvi. Največja hvala gre vrlemu g. županu!

(V Laporjem pri Slov. Bistrici) so svečano obhajali srebrno poroko cesarjevo posebno tudi s tem, da so šolarjem po slovesnej sv. meši napravili v prijaznem logu lepo veselico in otročiče obilo pogostili. Župnik č. g. J. Pečnik so se tukaj skazali dobrotljiv prijatelj drobne šolske mladine. Bog plati!

(Pravda Elšnik-Habjaničeva) je dokončana; v Celju je bil g. Habjanič, ravnatelj deklíške šole v Mariboru, obsojen na platež 15 fl. ker se je z ravnateljem g. dr. Elšnikom zavrals.